

Bir hukukçu olarak bu konuya objektif ve bilimsel bir açıdan yaklaşmaya gayret ettim. İşte görüşlerim:

Atatürk, 5 Eylül 1938 tarihinde kendi el yazısı ile bir vasiyetname hazırlamıştır. “Malik olduğu bütün nokut ve hisse senetlerini” ve bazı menkul/gayrimenkul mallarını “Cumhuriyet Halk Partisine” belli şartlarda vasiyet etmiştir. Atatürk, vasiyetnamesinde; (1) İş Bankası hisselerinin mülkiyetini Cumhuriyet Halk Partisine, (2) hisselerden kaynaklanan temettüleri de Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumuna (yarı yarıya) tahsis etmiştir.

Hisselerin Hazine’ye devri teklifi hukuken mümkün müdür?

- Atatürk’ün vasiyetnamesini yazdığı yıllarda da bugünkü Hazine’nin muadili bir kurum vardı. Atatürk kadar her konuya vakıf, her konuyu ayrıntılı şekilde düzenleyen büyük bir liderin, Hazine’ye devri düşünmemiş veya “yanlış ifade etmiş” olması mümkün değildir. O gün de Hazine muadili bir kurum olmasına rağmen; Atatürk’ün isteği ve vasiyeti, bu hisselerin Cumhuriyet Halk Partisine devri olmuştur.
- Atatürk’ün Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu için bir vizyonu vardı. Bu kurumlar, aydınlanmanın ve Türk ulusunun kimliğinin dünyada güçlendirilmesi için en doğru şekilde kullanılmasını istiyordu. Demek ki bu vizyonun icrası için en doğru adres olarak CHP’yi düşünmüş. Her halükarda; “doğru veya yanlış”, ilkesel olarak kimsenin bir vasiyetname konusunda “yerindelik” tartışması yapmaya hakkı yoktur: hele ki vasiyetnameyi yazan kişi Cumhuriyetimizin kurucusu ise.
- Hazine’ye devir, vasiyetnamenin içeriğini değiştirmek olur: Kimsenin bir vasiyetnamenin “yerindelik” yorumu yapmaya hakkı yoktur. Anayasamızın 35. Maddesi, mülkiyet ve miras haklarını korumaktadır.
- “Kamu yararı için sınırlama”: Anayasamızın 35. Maddesi aynı zamanda bu hakkın, kamu yararı amacı ile Kanunla sınırlandırılabileceğini söylüyor. ANCAK, evrensel hukuk değerlerine uygun olarak, Anayasa Mahkememiz bu sınırlamanın mülkiyet ve miras hakkının “özüne” dokunamayacağını tespit etmiştir:
- Geçmişte de bu hisselerin mülkiyeti Hazine’ye aktarılmak istenmiştir.
- Anayasa Mahkemesi 1963 tarihli kararında bu girişimi iptal etmiştir:

“Ortada bir kamu yararı bulunduğuna bir an için yer verilse bile, Anayasa’nın 11. Maddesi [bugünkü 35. Madde muadili] kamu yararıyla da olsa bir temel hak ve hürriyetin ÖZÜNE dokunulamayacağını açıklamıştır. [...]. Hazine’ye geçirtmekte mülkiyet hakkını tamamı ile yok eden bir durum yaratmış ve Atatürk’ün vasiyetini iptal etmiştir. Vasiyet ve mülkiyet haklarının tabii sonucu olmak itibariyle bu hal Anayasa [...] açıkça aykırılık teşkil eder. [...]. Bunun da

vasiyetin iptalinden başka anlam taşımadığı açıktır.”

AYM'nin bu yaklaşımı yerleşik içtihatır ve örneğin yine 2013 yılında bir kararında “mülkiyet hakkının özüne” dokunulamayacağını yinelemiştir.

ÖZETLE: Salt hukuki açıdan bakılırsa, hisselerin Hazine'ye devri, Atatürk'ün vasiyetnamesinin ihlali ve iptali anlamına gelir, bu da Anayasamızda korunan mülkiyet ve miras haklarının ihlali olur.

Peki, bir an için, salt hukuki açıdan bakmasak? “Ekonomimiz krizde, bu hisseler Hazine'ye devredilsin, sonra da Varlık Fonuna ve bu temelde daha fazla borçlanalım” denilemez mi? Kanaatimce denilemez. Bu cümleyi yazmadan önce emin olun çok düşündüm. Farkındayım ne kadar büyük bir krizin içinde olduğumuzun (ve Başkanlık Sistemi bizi bu durumda getirdi). Ama böyle bir adım, mülkiyet hakkının gaspı olduğu için “getirisinden” çok daha fazla “götürüsü” olur ve zaten yatırımın gelmediği bir ortamda, hukuka güveni iyice zedeler. Ayrıca Varlık Fonunun ne derece doğru kullanıldığı, devirden sonra İş Bankasının vereceği kredilerin ne derece sağlıklı ve “kamu yararına” olacağı apayrı bir tartışma noktasıdır.

Ayrıca: Ülkemizi esaretten kurtaran, Cumhuriyetimizin kurucusu, çok büyük bir Atamızın mirasına “dokunmayı” tartışıyorsak, bu durum artık hepimizde bir “alarm zili” olarak çalmalı! Bu kötü gidişata dur demeliyiz ve kendimizi toparlamalıyız.

Her şeyi satarak ve borçlanarak nereye kadar? Bir gün deniz bitecek! Doğru yapısal (hukuki ve iktisadi reformları) yapılmalı, hukuk devleti onarılmalı, israftan kaçınılmalı, çağdaş ve üretken bir ülke olmak için çalışılmalı!

Saygılarımla, Av. Ece Güner Toprak.